

ČABAR, grad u Gorskom kotaru. Osnutak naselja je vezan uz početke kopanja i preradbu željezne rude sred. XVII. st. God. 1651. Petar Zrinski u Čabru gradi visoku peć i kovačnicu, kao i vlastelinski kaštel, a 1663. i župnu crkvu Sv. Antuna Padovanskoga, jednobrodnu s trokatnim zvonikom baroknih obilježja. Iz XIX. st. potječe dvor obitelji Paravića koji je dijelom (vanjski zidovi) očuvao nakadašnje obrambene elemente kaštela Zrinskih.

LIT.: E. Laszowski, Gorski kotar i Vinodol, Zagreb 1923. — A. Horvat i M. Kruhek, Postanak i razvoj naselja u Gorskom kotaru, Rijeka 1980. — I. Perčić-Čalogović, Fortifikacijski i sakralni spomenici, u zborniku: Gorski kotar, Delnice, 1981. M. Kru.

ČAĆE, Nedjeljko, fotograf (Prvić Luka, 4. VIII. 1923 — Zagreb, 22. VI. 1989). Od 1947. profesionalni filmski radnik. Bio je snimatelj u Nastavnome filmu (1947—52) i nastavnik na Filmskome tehnikumu u Zagrebu (1948—52). Od 1967. bavi se fotografijom, pretežno u boji. Snima industrijske objekte, rad u tvornicama, arhitekturu i umj. djela. Fotografijama oprema velesajamske paviljone, knjige, kataloge i prospekte.

Ma. B.

ČADAVICA, torkves, narukvice, kopča i jezičci martinovske kulture s kraja VI. i poč. VII. st. Zagreb, Arheološki muzej

ČADAVICA, selo 1 od Virovitice. U blizini je otkopan srebrn nalaz (naušnice sa zvjezdolikim privjeskom, ogrlica, ukrasne okovne pločice, predica, jezičci remenja), martinovske kulture (VI. i VII. st.), koji s nalazom iz Biskupije kraj Knina čini najstarije nalaze slav. kulture u Hrvatskoj. — Župna crkva spominje se 1334. kao »ecclesia sancti Martini de Zogocha«. Župa se održala cijelo vrijeme tur. vladanja. Gotička crkva (danas Sv. Petra) barokizirana u XVIII. st. Zvonik podignut 1778.

LIT.: N. Fettich, Der Fund von Čadavica, VjHAD, 1941—42. — J. Butorac, Popis župa zagrebačke biskupije od g. 1334, Zbornik zagrebačke nadbiskupije, Zagreb 1944. — Z. Vinski, Naušnice zvjezdolikog tipa u Arheološkom muzeju u Zagrebu s posebnim obzirom na nosioca srebrnog nakita Čadavice, SHP, 1952. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. M. Šr. i A. Ht.

ČAKLOVAC, ruševine burga 1 od Pakraca, podignutoga u XIII. st. na posjedu vitezova Sv. Ivana Jeruzalemskoga (ivanovaca, priorata vranskoga). Nakon njihova nestanka Č. (Csáktornya) drže svjetovni gubernatori priorata vranskoga (F. Tahi). Unutar šančeva i zidina ističe se peterokutna obrambena kula, čiji su uglovi pojačani klesancima. U kuli su ostaci gotičkoga kamina.

LIT.: L. Dobronić, Posjedi i sjedišta templara, ivanovaca i sepulkralaca u Hrvatskoj, Rad JAZU, 406, 1984, str. 105. — Ista, Viteški redovi u Hrvatskoj, Zagreb 1984, str. 180. A. Ht.

ČAKOVAC, selo kraj Ogulina. Naseljeno od brončanoga doba (nalazi fibula, ogrlica, narukvica); u okolici brojni prapov. tumuli. Odatve i iz okolice potječu mnogi spomenici iz rim. doba (žrtvenici, sunčani sat, ulomci reljefa), koji se čuvaju u Arheološkome muzeju u Zagrebu. Prema natpisu na jednom žrtveniku, posvećenom Jupiteru i geniju municipija, čini se da je kraj današnjeg Čakovca bio *Metulum*, jedan od jakih središta Japoda. Pojedini autori, međutim, različito ubiciraju *Metulum* (Metlika, Šmihel kraj Postojne, Metule kraj Loža).

LIT.: J. Brunšmid, Kameni spomenici, VjAHD, 1903—04, 1905. i 1906—07. M. Šr.

ČAKOVEC, grad u Međimurju. U imenu naselja vjerojatno je očuvano ime Dimitrija Čaka, koji je tu imao posjed u XIII. st. Srednjovj. grad spominje se od 1328. U njegovoj blizini prapov. i rimski nalazi; ističe se rim. nadgrobna stela iz III. st. — Danas na mjestu srednjovj. grada stoji velika tvrđava, koja je nastajala od XVI. do XVIII. st. u doba Zrinskih, Althana i Festeticsa. Opašana je šancima i zidinama od opeke (podigao ih Nikola Zrinski Sigetski), koje su pojačane s tri poligonalna bastiona (podigao Nikola Zrinski u XVII. st.; zidine s cilindričnim kulama su porušene). Prema srednjem bastionu vodi put (prije most) do glavnih vrata, okovanih željezom, koja presvođenom vežom vode u unutrašnjost. Unutar zidina nalazi se tzv. *Stari dvor* Zrinskih, koji se sastoji od niza jednokatnih zgrada, a nasuprot njima je tzv. *Novi dvor*. To je reprezentativna barokna dvokatna palača, četvorokutna tlocrta, s unutarnjim dvorištem (bečki carski graditelj P. Lucchese). U nju se ulazi kroz rustikalni portal s vratima okovanim željezom, iznad kojih je balkon. Prilikom pregradnje poslije potresa (graditelj A. E. Martinelli) očuvan je u prizemlju gotički portal. U